UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 12 04 25 07 008 4

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

DR Mehmed
584 Mesrutiyet
M45

3075
20/68

مشروطیت

اثر

محمد

درسعادت

« آراقس مطبعه‌سی » باب‌عالی ابوالسعود جاده‌سنده نومرو ٥٧

١٣٢٩

DR
584
M45

LIBRARY
NOV 1 3 1972
UNIVERSITY OF TORONTO

مشروطيت

تاریخ عثمانینك مفاخرندن معدود اولان وقایع میاننده ١٣٢٤ سنه‌سی تموزی وقوعاتنك اهمیت فوق‌العاده‌سی درکاردر چونکه تموز انقلابی بر پادشاهك خلعی ایله قالمیوب مملکته بر استقامت جدیده ویرمش ومقدرات مملکتی افکار جدیده‌یه مبتنی بر مشروطیته ربط ایلمشدر .

معلوم اولدیغی وجهله بوکونکی مشروطیت عثمانیه نظار ایله اکابر مأمورینندن بر طقم ذواتك ادارهٔ مطلقه‌نك الك شدتلی بر زماننده یعنی ١٢٩٣ سنهٔ هجریه‌سنده طوغرو سکون وتنهائی ایچنده قلمه آلمش اولدقلری « قانون اساسی » نك زاده ومحصله‌سیدر . بناءً علیه بوراده بوندن بر نبذه‌جك بحث ایتمك عبث اولماز .

اشبو ٩٣ قانون اساسیسی حقیقت حالده بالذات ادارهٔ مطلقه مأمورینك حکمدارك استبدادینی تنقیص ایتمك وآنك حکم ونفوذینه قارشو بر قوهٔ متقابله ومتوازنه وجوده کتیرمك مقصدیله بینلرنده خفیاً بالاتفاق ترتیب ایتمش اولدقلری بر تدبیردر چونکه دولتك مقدراتنه حاکم اولان ادارهٔ شخصیه وکیفیه مملکتك حصول ترقیسنه حیلولت ایدن باشلیجه موانعدن عد اولنیوردی اول وقتکی مجددلرمز شو ادارهٔ متأسفه‌یی تغییر وتعدیل ایچون اول وقته قدر اهمال ایدلمش ومنسی

حكمنده طوتلمش اولان اوچنجی بر عنصرك یعنی ملتك ایشه قاریشدیرلمسی كفایت ایده‌جكی وممالكتده ایشلرك صفحه‌سی درحال تبدل ایتمسی ایچون ملت عثمانیه‌یه بر طاقم حقوق وحریت سیاسیه ویرلمسی تعبیر آخرله افكار ومعطیات غربیه اوزرینه مبتنی بر قانون اساسی احكامنك وضع وتطبیق ایدلمسی كافی اوله‌جغی فكرینه ذاهب اولمشلردر حالبوكه تجدد پرور اولان بو نظار ایله اكابر مأمورین كندی ممالكتلرینی پك ایی طانیدقلری جهتله مملكتك اشبو قانون اساسی ایله كندوسنه تحمیل اولنان وظائف وتعهداتی آره‌دن اوزون مدت گچمدكجه ایفایه مقتدر اوله‌میه‌جغنه وبناءً علیه ملتك خبر ومعلوماتی اوله‌مقسزین كندوسنه بخش اولنان شو حقوق سیاسیه‌نك چكمكده اولدیغی استبداده قارشو بر سلاح مؤثر مقامنه قائم اوله‌میه‌جغنه البته واقف ایدیلر. بناءً علیه ۹۳ سنه‌سی مجددینك تعقیب ایتمش اولدقلری صورت حركتك سبب وحكمتی ملتك قانون اساسی اقتضاسنجه كندوسنه تحمیل اولنان وظائف وتعهداتی ایفاده‌كی عجزی سایه‌سنده اشبو حقوق وحریتدن دها بر چوق سنه‌لر ملت عثمانیه‌نك دكل بلكه ینه مأمورین عثمانیه‌نك استفاده ایلیه‌جكلرینه قناعت حاصل ایتمش اولملرندن اولسه گركدر. شو حالده ادارهٔ مطلقه ممثللرینك اظهار ایتدكلری حریت پرورلك حقیقت حالده حائز اولدقلری ممثل دولت صنفنه حقوق وملتك مدافعی صفتنی دخی علاوه ایتمكدن وحكمدار مشتركه قارشی ملتی آلت اتخاذ ایلمكدن عبارت ایدی. آنلر، حكمداره

کندی ملتنه قانون اساسی ویردیرمکله هم حکمداره هم ده ملته استناد ایتمك وبو سایه‌ده هم پادشاهك ادارهٔ کیفیه‌سندن قورتلمق وهمده ملتك جهل وغفلتندن طولایی اجراسی استحاله‌یه کلمش اولان اصـلاحاتی حیز فعله ایصال ایتمك غایه‌سنی تعقیب ایتمشلردر .

مادر مشروطیت عثمانیه اولان شو ۹۳ قانون اساسیسنك عمری پك آز اولدی چونکه نه ذات شاهانه ونه‌ده ملت ، مجددلریمزك کندولرینه ایفا ایتدیرمك ایستدکلری رولی ایفایه راضی اولمدیلر . ذات شاهانه بو مجددلرله اوغراشدی . لاقید بولنان ملتده آنلری آرامدی وبناءً علیه تدبیر واقع بونك مرتبلری علیهنه دوندی . ۹۳ مجددلرینك اکثریسی منفاده ترك حیات ایتدیرلدی وبر مدت استقلال داعیه‌سنده بولنان مأمورین صنفی پادشاه طرفندن تمامیله تسخیر ایدیله‌رك نهایت الك مطیع ومنقاد بر آلتی اولدی . بو صورتله قانون اساسی غایه‌سندن انحراف ایتدیکندن مملکت ایچون بر دورهٔ جدیدهٔ ترقی وتعالی تشـکیل ایده‌جك یرده مملکتده ادارهٔ معهودهٔ حمیدیه‌یی وجوده کتیرمکدن بشقه بر شیئه یارامدی .

عجبا ۱۳۲٤ انقلابی منسی حکمنده قالان ۹۳ قانون اساسیسنی نیچون کندیسنه مال ایتدی ؟

بواویله تفصیل وتوضیح ایدلمه‌دن کچیله‌میه‌جك مصائبدندر .

کندی حقوق و سربستیسی خارجنـده هر درلو حقوقی انکار ایدن سـلطان حمید بو قانون اساسی‌یی نه حکمته مبنیدر

بیلنه‌مز فسخ والغایه هیچ بر زمان جسارت ایده‌مدی. واقعا قانون اساسی کأن لم یکن حکمنده ایدی. بوندن بحث ایتمك جرأتنده بولنانلرده حبس ویا نفی وتغریبدن تخلیص گریبان ایده‌مزلر ایدی. لکن قوانین مجموعه‌لرمزك باش طرفنده عرض موجودیت ایتمکدن‌ده خالی قالمدی. مع مافیه ۹۳ قانون اساسیسی نهایت الامر ادارهٔ حمیدیه‌نك بتون مغدورین وخصماسنك‌ده غایه خیالیسی اولدی. مملکتی عصیان و اختلال وادیسنه صایق مجبوریتنده بولندیرمقسزین ادارهٔ مذکوره‌یه نهایت ویره‌جك مشروع ومؤثر یکانه چاره حکمنی حائز اولدی.

عصیان واختلال طریقی ایسه بحق خطرناك عد اولنیوردی چونکه امور ومسائل داخلیه‌مزه مداخله‌یه دائما مهیا بولنان دول غربیه‌نك اختلالدن طولایی مملکتده حضور و آسایشك مختل اولمش اولدیغنی بهانه ایده‌رك امور داخلیه‌مزه مداخله ایتملرینه وسیله احضار ایتمش اوله‌جقدی. ایشته بوکا بناءً تموز انقلابی آنجق ۹۳ قانون اساسیسی نامنه وجوده کتیرلدی. انقلابجیلرك ذات شاهانه‌دن طلب واستحصال ایتدکلری شی، قانون مذکورك تماماً وعاجلاً تطبیقندن بشقه بر شی دکلدی. ایشته احوال و وقایعك بر تکرر غریبی اولمق اوزره قانون اساسی حیات تازه بوله‌رق خصم قوبسندن انتقامنی المقله برابر مملکتلری ایچون بردورهٔ ترقی ومسالمت کشاد ایتمك ایستیانلرده‌ده کندیسنی قبول ایتدیرمش اولدی. بوصوتله حکم قضا وتقدیر وکلای ملته، وکلای استبدادك تصور وتولید ایتمش اولدقلری

شیئی تملك ایتدیردی . فقط بوصوك مجددلرمز بونی درجهٔ کافیه‌ده حریت پرورعد ایتمدیلر . امید ایتمدکلری موفقیته نائلیتك وامید وانتظار فوقنده اوله‌رق نائل اولدقلری حکم واقتدارك ویردیکی نشئه ایله کندی نقصان معلوماتلرینه ممالك غربیه‌ده‌کی سیاحتلری صره‌سنده ویا مطالعه ایده‌بیلدکلری کتابلردن کلیشی کوزل طوپلایه بیلمش اولدقلری ای کوتو بر طاقم نظریات احرارانه‌یه استناد ایده‌رك تجربه‌سز و مغرور اللریله ۹۳ قانون اساسیسنك تصحیح و تعدیلنه قالقشدیلر وخاقان مخلوعك استبدادینك هنوز کندیلرنده براقدیغی خوف عظیمی اظهار ایدن مفرطانه بر فکر عوامفریبانه ایله بو قانون مذکورده تصحیحات وتعدیلات یاپدیلر .

۹۳ قانون اساسیسی بو صورتله مفرطانه اعظام ایدیله‌رك وعادتا طانمیه‌جق درجه‌ده تغییر اوله‌رق مشروطیت عثمانیه وجوده کتیرلدی .

تأثيرات ونيايجى

قانون اساسيسنك ادارۀ حميديه‌يه نهايت ويره‌جكى حقنده‌كى اميدلر بوشه چيقمدى. فى الحقيقه قانون اساسينك اعلانيله برابر ادارۀ مذكوره‌ده رهين اندراسى اولدى. فقط مملكتك حصول سعادت حالى ايچون پرورده ايديلان اميدلر حاصل اولمدى. مجلس مبعوثان عثمانى خاقان مخلوعك كنديسنده تمركز ايتد- يرمش اولديغى بتون نفوذ واقتداره توارث ايتديكندن خاقان جديد اجدادينك تخت سلطنتنه جلوس ايتديكى زمان مقام سلطنتى الك اساسلى والك زياده غير قابل انكار حقوق وامتيازاتندن تجريد ايدلمش بولدى.

قوۀ اجرائيه؛ مستبد بر پادشاهك بيوندوروغندن؛ نفوذ واعتباردن معرا، تجربه‌دن محروم وكنديسنه صورت خودسرانه‌ده بخش واضافه اولنان حقوق وامتيازات مفرطه‌يى سوء استعماله محكوم بر مجلسك بيوندوروغى آلتنه كچدى. شو وصايت مستبده وتشتت كارانه آلتنده قوۀ اجرائيه ادارۀ حميديه زماننده كندن دها دون بر دركه‌يه تنزل ايدرك هر طرفده انتظامسزلق وعصيان حصولنه بادى اولدى و مملكتى مادى و معنوى فترت كليه‌يه طوغرو سوروكله‌دى دها مشروطيتك اوچنجى سنه‌سنده فنالق جالب انديشه اوله‌جق بر درجه‌يه واصل اولديغندن بو فنالغك نه‌كبى اسبابدن تولد ايتديكى كمال دقتله تدقيق و تحرى‌يه لزوم مبرم حس ايدلدى. ياپيلان خطيئاتك ماهيت و وسعتى

نهایت الامر آکلاشلدی . بو فنالغك باشلیجه مسببی مجلس مبعوثان اولدیغی آکلاشلدی، وکوچلکله طاغیدلدی . درحال ایکنجی مجلس مبعوثان انتخاباتنه باشلانلدی ونتیجهٔ انتخاباتده اولکنه فائق بر مجلس ملی تشکیل ایتدی . مجلس جدیدك اولکی آجی تجربه‌لردن استفاده ایده‌جکی و قانون اساسی‌یی دها جدی و محکم اساسلره بنا ایلیه‌جکی و اولکی مجلسك ادراکنه موفق اوله‌مدیغی ادارهٔ مشروطیته بر حیات و فعالیت جدیده ویرمکه موفق اوله‌جغی امید اولنمشدی . فقط بو بیچاره مملکتی تعقیبدن کیری طورمیان مصیبت ، مملکتك بو دفعه‌ده پك بهالی‌یه مال اولان بر تجربه‌دن استفاده ایتمسنه واك مشروع امیدلرینك حصولپذیر اولدیغنی کورمسنه مساعده ایتمدی . ایکنجی مجلس مبعوثان اجتماع ایدر ایتمز بر ضربهٔ ناکهانی ایله طاغیدلدی وبو بدبخت مملکت اك آجی فلاکتلره دوشدی . حال بوکه قانون اساسینك اعلانی نه قدر امیدلر و خیاللر اویاندیرمشدی . اعلانیله هرکس غایهٔ خیالینك حصولپذیر اولدیغی ظننده بولنمشدی .

حیاتنك اوتوز سنه‌سنی اك زیاده ماحیٔ اخلاق بر ادارهٔ مستبده آلتنده کچیرمش اولان بزلرك بو سایه‌ده حر انسانلر فضیلتپرور عفیف و مستقیم افراد زمره‌سنه داخل اوله‌جغمز ظننده بولندق . قانون اساسینك احوال اجتماعیهٔ سیاسیه و اقتصادیه‌مزی اقشامه صباحه تغییر ایتمك قدرت اعجاز نماسنی حائز اوله‌جغنی ذیلانه اولان اختلافات داخلیه‌مزی بزه

اونوتدیره‌جغنی وجمله‌مزی یالکز وطن عثمانینك شان وعظمتنی تخیل ایدر بیوك ونجیب برعائلهٔ عثمانیه حالنده مزج و توحید ایلیه‌جکنی امید ایلمشدك .

حیفا که دها ایلك سنه‌دن اعتباراً بتون بو طاتلی امیدلر وکوزل تخیللر اوچوب کیتدی . قانون‌اساسیمزك بزه بخش وتأمین ایتدیکی حقوق وسربستی، ادارهٔ حمیدیه‌نك درجهٔ نهایه‌ده توسیع ایتمش اولدیغی بتون سوء اعتیاداتمزی بی محابا استعمال ایتمکلکمزدن بشقه بر ثمره ویرمدی . اجتماعی نقطهٔ نظردن بونلرك تأثیری آنجق اصول و عادات و صنوف و طبقات اجتماعیه‌نك هپ بردن رفعی یعنی هرج و مرج تام حصولی صورتنده تجلی ایتدی . الك مترقی ومسعود ملتلر درجه‌سنده احراز حقوق ایتمك داعیهٔ طفلانه‌سی بزی مدعیاتمزده ایلری کتوردکجه کتوردی وحرص اشتهامزی آرتدیرمش اولدیغندن احوال اقتصادیه‌مز بزه هر زماندن زیاده تحملفرسا کوروندی .

هرکس دها زیاده نائل حضور و سلامت اوله‌بیله‌جکی امیدنده بولنمشیکن بالعکس عمومك فقدانیٔ حضوری تزاید ایتمش وهرکس کندیسنی اسکیسندن زیاده فنالغه معروض قالمش بولدی چونکه هرکس جرأت و تجاوزنی آرتدیرمش اولدی ، هرکس یکدیکرینی بی محابا اضراره قیام ایلدی .

ملیت مجادلاتی، قومیت استرقاباتی کیتدکجه آرته‌رق عثمانلیلر آره‌سنده مشترك بر غایهٔ خیالینك وجودینی امحا ایلدی . دونکی جاسوس‌ومرتشیلر باشمزه حریتپرور ومجدد ووطنپرور

کسلدیلر ، ایشمز وکوهزه عادی بر آووقات حقوق عوامك مدافع شدیدی اولدی. عاجز مرتکب مأمورده حرارتلی پولتیقه‌جی کسیلدی کویاکه بتون مملکت اوزرندن بر جنت روزکاری وزان ایدییوردی .

ایشته بو دفعه دخی غربلیلر طرزنده نائل تجدد اولمق خصوصنده‌کی تجربه‌مز موجب تألم اوله‌جق بر صورتده هبا اولدی . شمدی‌یه قدر وقوعبولان تجاربدن دها زیاده حائز اهمیت اولان شو صوك تشبث دیکر تجاربدن زیاده بادیٔ مصائب اولدی .

بونجه مساعیمزك بویله علی‌الدوام دوچار عقامت اولمسی مملکتی طریق تجدد و اصلاحاته ادخال ایچون یارم عصرلق بر زماندنبرو تطبیق واتخاذ ایتمش اولدیغمز اصولك محض خطا اولدیغنده شبهه براقمیور .

شو خطای مشئوم مملکتك حصول سعادت حالی ایچون ساده‌جه اوروپا قوانینی متنلرینك ترجمه ایدلمسی وبونلرك بزده قبول وتطبیقی بهانه‌سیله بعضاً تحریفی کافی اوله‌جغی حقنده بزده موجود اولان قناعتمزدر . مثلا اصول عدلیه‌مزی اصلاح ایچون فرانسه‌نك یعنی بزم هیئت اجتماعیه‌مزه اصلا مقیس اولمیان اصل ومنشائی ایله حالت روحیه‌سی ، عادات وتعاملاتی، سویۀ عرفان ومدنیتی پك متخالف بولنان وبناءً علیه احتیاجاتی پك کثیر ومتنوع بر هیئت اجتماعیه‌نك اصول عدلیه‌سنی قبول ایتدك .

فرانسه اصول عدلیه‌سی حائز ومکملیتی ایله بزی جذب ایتدی . وبو اصولك بزجه قبولی ایچون کافی کورلدی حالبوکه هیچ کیمسه بو اصولك فرانسه‌یه هیچ بر صورتله بکزه‌میان بزم کبی بر مملکت ایچون موافق اولوب اولمیه‌جغنی دوشونمدی بناءً علیه بوصورتله اجرا ایلدیکمز اصلاحات عدلیه‌نك‌ده بر چوق سنه‌لر چالیشلدقدن صکره معلوم اولان لاشی منزله‌سنده‌کی نتایجك استحصال ایدیله بیلمش اولمسی اصلا موجب تعجب اولماز .

معارف عمومیه‌مزی اصلاح ایچون دخی ینه تمامیله بویولده حرکت ایتدك بالطبع الده ایدیلان نتایجده دها مضر اولدی. غایت قیمتدار بر وقت وبرده بر قاچ نسللر ضایع ایدلدکدن صکره بونجه فدا کارلقلر اختیاریله وجوده کلان شیئی بوزمق مجبوریتنده بولنیورز .

بو قدر نتایج معکوسه‌دن صکره ینه غریبی اوراسیدرکه ، تجارب وعقل سلیمه منافی اولان بو اصول ینه اعتباردن دوشمه‌مش کورونیور بوندن اللی سنه‌اول اولدیغی کبی بوکونکی کون دخی موفقیتسزلکلرمزی تطبیق وادخال ایتدیکمز اصلاحات جمله‌نك لایقیله تطبیقنه مقتدر رجالمزك فقدانه عطف ایدیورز . بر مملکتك یارم عصرلق بر زمانده احوال عمومیه‌سنی تنظیم واصلاحه مقتدر آدملردن محروم قالمش اولمسی نظریه‌سی بزجه مجروح ومردود کورونیور . چونکه سویۀ معنویه وعلمیه‌سی نه‌درجه‌ده بولنورسه بولنسون بر هیئت

اجتماعیه‌نك كندیسنی حسن اداره‌یه ودها امین وسالم طریقلره سوق وایصاله مقتدر اوله‌جق عناصردن محرومیتنی عقل قبول ایتمز . بوعناصرك بزده‌دائما مفقود بولنمش اولدیغنی ادعا ایتمك ، موفقیتسزلكلرمزك اسبابنی ایجه آكلامامش اولدیغمزه دلیلدر بزم شمدی‌یه قدر هیچ بر اصلاحات اجراسنه موفق اوله‌میشمز دائما بزجه یاپیلمسی مضر اولان ویاخود یاپیلمسنه امكان اولمیان شیلری یاپمق ایسته‌مش اولمقلغمزدن نشأت ایتمشدر . ایشته اصل سبب یكانه بودر . بزم الك مكمل واك مقتدر عناصرمزدن استفاده ایده‌میشمز اصلاحات نامی آلتنده لاینقطع مملكته ادخال ایدیلان بدعات وتجددات ابلهانه‌دن استفاده‌نك امكانی اولمدیغی حالده الك ایی عنصرمزی بونلری تطبیقه مجبور ایدرك سعی وغیرتلرینك امحا ایدلمسندندر .

چونكه مجددلرمز انسانلرك قوانین ونظامات ایچون دكل بلكه قوانین ونظاماتك انسانلر ایچون وجوده كتیرلمش اولدیغنی هیچ بر زمان آكلایه‌مامشلردر .

بر فرانسزه صوریكزكه اكر فرانسه رجال حكومتی قومشولری بولنان انكلیزلرك قوانین ونظاماتنی تطبیقه قالقیشه‌جق اولورلر ایسه فرانسه‌نك حالی نه اولور بوكا جواباً: فرانسه‌نك موجب محوی اولور دیه‌جكنده شبهه یوق .

چونكه فرانسه‌نك مجرای طبیعیٔ انكشافنی بوزمش اولورلر . وبناءً علیه انی بر موت محققه محكوم ایتمش اولدقلرینی بلا تردد سویلرلر .

ایشته یڭه عین خفت عقلیه یڭه عین غلط محا کمه‌درکه بزی انقلابدن صوکره زمام حکومتی اله آلان آدملری صوڭ درجه شدتله محکوم ایتمکه وآنلری مملکتی ومشروطیتی محو ایتمش اولمغله اتهام ایتمکه سوق ایدییور . بوکبی اتهاماتڭ جدی اولمسی ایچون اولا قبول ایتمش اولدیغمز قانون اساسینڭ بزم احوال عمومیه‌مزله تمامیله آهنکدار اولدیغنی و بو مملکتده تمامیله قابل تطبیق ایدوکنی ومملکتڭ تأمین سلامت حالی کافل بولندیغنی اثبات ایتمك لازمدر . حالبوکه بو مملکتی وقانون اساسیسنی بیلنلرڭ بو قانون اساسینڭ بیوك بر خطا اولدیغنی و مملکتڭ احوال اجتماعیه و سیاسیه‌سی و حالت روحیه‌سی معتقدات وتعاملاتی ایله اصلا قابل تألیف اولمدیغنی و حتی موجودیت ملیهٔ عثمانیه ایچون حقیقی بر تهلکه مقامنه قائم اولدیغنی تسلیم ایتمه‌مك ممکن دکلدر . ذاتاً بشقه درلوده اوله‌مزدی . چونکه قانون اساسینڭ واضع ومرتبلری مملکتی اصلا نظر اعتباره آلمیوب حافظه‌لرنده نصلسه قاله بیلان بعض پریشان معلومات و نظریاتڭ مملکتڭ سعادت حالنی کافل اوله‌جغنی واهمه‌سنده بولندیلر . قیمت حقیقیه‌دن و حقایقدن معرا ، دکرسز بر اثر وجوده کتیرمکه محکوم ایدیلر . چونکه مملکتلرینه قوانین اساسیهٔ غربیه‌نڭ ناقص بر تقلیدینی ادخالدن بشقه بر شی یاپمق بالطبع آنلر ایچون قابل دکلدی .

ایشته کورلیورکه بتون فنالقلرڭ اصل منشائی بردر . یعنی قوانین ومؤسسات اجنبیه‌نڭ قبول وادخالیله مظهر تجدد وترقی

اولمقلغمز لزومنه بزجه قناعت حاصل ایتمك خطاسیدر . بتون مصائبمزك منبعی اولان شو مضر اعتقاد عجبا بزه نره‌دن كلدی. فكرمزجه بتون بو فنالقلری تولید ایدن ، مدنیت غربیه‌یی آكلامیارق تطبیق ایدیشمزدر . هیئات اجتماعیه‌نك قوانین تكاملاتنه بحقٍ واقف اولمدیغمزدندركه ملل واقوامك قوانین ونظاماتیله قوانین اساسیه‌سنی اقتباس ایده‌جك اولورسه‌ق امور واداره‌ده آنلر درجه‌سنده نائل تكملات اوله‌جغمز اعتقادنده بولنیورز . بو اعتقاد مشئوم یوزندن حصوله كلان فنالقلرك ذكر وتعدادی اوزون سوردر. یالكز شوراسنی سویلمك كافیدركه بو اعتقاد بزم كندی كندمزی براصلاحه قابلیتمز اولمدیغی ظننی تولید ایتمك صورتیله نفسمزه اولان اعتمادمزی سلب ایتمكده وبو صورتله بشقه‌لرینكده بزه قارشی اعتماد وحرمتنی سالب اولمقده‌در .

باری بو آجی والیم تجربه‌لر استقبال ایچون بزه درس عبرت اولسه وبسبتون ایش ایشدن كچمه‌دن اول فنالغی امكان مساعد اولدیغی مرتبه‌ده تعمیر خصوصنده بزه معین بولنسه .

قانون اساسی بزم حال وموقع اجتماعیمزله غیر قابل تألیفدر

عثمانلی قانون اساسیسی کویا بیوك بر اثر حریتپروری اولەرق تا عربستان چوللرینه ممتد اولان ممالك عثمانیەده ساکن بولنان بالجمله اقوام مختلفه یه عصرمزك الك متمدن ملل واقواممندن اکثریسنك حائز اولمدقلری حقوق وحریت سیاسیەیی بخش ایدییور. حالبوکه هیچ کیمسەجه مجهول دکلدرکه ملت عثمانیەنك اکثریت عظیمەسی تمامیله ابتدائی بر حال و موقع اجتماعیده بولنمقده وافراد اهالی هنوز جسمانی ویا دینی وروحانی رئیسلرك حکم ونفوذینه کور کورینه اتباع ایتمکده و بو رئیسلرده اهالینك جهلنی کندی کندیلرینه بر وسیلهٔ انتفاع اتخاذ ایدەرك بوندن بیرحمانه برصورتده استفاده ایلمکدەدر. شواحواله نظراً بویله بر سویهٔ اجتماعیەده بولنان بر ملتك بو درجەده مهم حقوق وحریت سیاسیەیه مالکیتی تاریخ انسانیتده ایلك دفعه واقع اولمش بر شیدر دینیله بیلیر. بویله برحل وموقعك پك غیرطبیعی اولدیغی آشکاردر اول درجەدەکه اکر انتخابات حال طبیعیسنده اجرا ایدلمش اولسه ایدی واکر منتخبلر کندی وکیللرینی انتخاب خصوصنده سربست براقلمش و یالکز کندی تمایلات مخصوصەلرینه اتباع ایلمش اولسەلردی مجلس مبعوثان عثمانی آغالرله بکلردن مشایخدن پاپاسلردن ویاخود بونلرك وکیللرندن مرکب برمجلس منظرهٔ

غرابتنماسنی ارائه ایتمش اولوردی . اڭ مترقی قواعد ونظریات احرارانه وحاکمیت ملیه نامل‌رینه اوله‌رق حریتپرورلکك اصلا جای قبول بوله‌میه‌جغی مثلی غیرمسبوق بردره‌بکلك اداره‌سنه رجوع ایدلمش اولوردی.

قانون اساسینك اصلا شایان تمنی اولمیان وفقط طبیعی بولنان شو نتایجندن مملکتك وقایه‌سی ایچون آزچوق کیفی ومشروطیت شکننانه برطاقم وسائط وتدابیره توسل ایدلمکه مجبوریت کورلدی. وبوکبی صنیعه‌لر سایه‌سنده افراد اهالی‌یه کندیلرنجه اسملری بیله معلوم اولمیان وفقط حال و موقعی قورتاره‌جق درجه‌ده حریتپرورلك فرض وتوهم اولنان برطاقم وکیللر قبول ایتدیرلمکه موفقیت حاصل اولمشدر . لکن فنالغك بوصورتله اوکنه کچلمك ایستنلمه‌سی دیکر برفنالغی تولید ایتمشدر. چونکه بو صورتله مجلس ملینك ماهیتی تغییر ایدیله‌رك مجلس مبعوثان عثمانی ملت عثمانیه‌نك جدی وحقیقی دکل ، موهوم وعندی بر ممثلی منزله‌سنه کتیریلمشدر.

مملکتك حال و موقع اجتماعیسی ایله حقوق سیاسیه‌سی بیننده شو عظیم نسبتسزلك باقی قالدقجه بالضرور بویله‌جه دوام ایدوب کیده‌جکدر . چونکه احتیاجات مبرمهٔ اجتماعیه‌یی نظر اعتباره آلمیان قوانین بو احتیاجاتك تضییقی ایله دائما تبدیل وتغییر شکل وصورت ایتمکه محکومدر .

منطقاً ویا نظریاتجه درجهٔ تکمللری نه اولورسه اولسون قانونلر حقایقدن انحراف ایدرلرسه مضر اولمقدن خالی قالمازلر.

سوء استعمالاته منجر اولان ادارهٔ کیفیه واستبدائیه‌یی تولید ایدن بو مضر قانونلردر. بونلر نهایت‌الامر اهالینکده اخلاقنی افساد ایدرلر.

اکر بر قانون اساسی هر ادارهٔ مشروطه‌نك اساسی اولان بر مجلس ملینك ولو پك آز حقیقی بر ماهیتی حائز اولمق اوزره تشکلنی استحصاله بیله مساعد اولمازسه بو قانون اساسینك حال وموقع اجتماعیمزله غیر قابل تألیف اوله‌جغی درکاردر.

فقط مع‌التأسف مملکتمك قانون اساسیسی یالکز آنك سویهٔ اجتماعیسی ایله دکل بلکه آندن دها زیاده اوله‌رق تشکلات وتأسیسات اجتماعیه‌سی ایله‌ده غیر قابل تألیف بولنیور.

هیئات اجتماعیهٔ غربیه‌ده پك بیوك بر رول ایفا ایدن اصالت تاریخیه، عثمانلی هیئت اجتماعیه‌سنجه مجهولدر. عثمانلیلق عالمنده بورژووا، دینلن اهالی تمامیله اهمیتدن عاری بر عامل اجتماعی اولدیغی حالده اوروپا هیئات اجتماعیه‌سنده ملل واقوامك مقدراتی اوزرنده پك مهم بر حکم ونفوذی حائزدر. بوکا مقابل عثمانلی هیئت اجتماعیه‌سنده مأمورلق الك فعال ومنور بر عنصر تشکیل ایتمکده وپك بیوك بر رونقی حائز بولنمقده وزمانمزده بیله هر بر منور عثمانلینك غایهٔ آمالی حکومت مأموری اولمقده‌در. حالبوکه مأمورلغه خاص اولان قیدسزلك وتوکل وتسلیمیت ومسئولیتدن توقی کبی مأمورلری هر درلو حس فداکاری وتشبث شخصیدن منع ایدن حالت روحیه

حسبیله مأمورین عثمانیه‌نك اوروپاده اصلزادكان ایله بورژوازینك ایفا ایتدكاری وظیفه‌یی ایفا ایده‌بیلملری ممكن دكلدر. چونكه بزم مأمورلرمزك عكسنه اوله‌رق اشبو اصیلزادكان ایله بورژووازی صنفی حركتلرنده سربست و مستقل، جسارت مدنیه‌یه مالك و متشبث درلر مساعی و مسئولیتی آزار وسورلر وحس فداكاری ایله متحسسدرلر. مسلكلری ایجاباتندن اوله‌رق مملكتك ضررینه یشایان بر آلای مأمورین حكومت، بشقه مملكتلرده تشبث شخصیلریله او مملكتك سعادت ومعموریتنی تهیه واحضار ایلیان اصلزادكان ایله بورژووازینك حائز اولدقلری قیمتی حائز اوله‌میه‌جقلری طبیعیدر.

مأمورلرك اصلزادكان ایله «بورژووازی» صنفنك یرینه قائم اوله بیله‌جكی ظن وذهابنده بولنمق عادتا مسائل اقتصادیه‌ده استهلاكاتی استحصالات ایله قاریشدیرمق كبی برخطای فاحش ارتكاب ایدلمكه معادل بر خطادر. اوحالده اساسات تشكیله‌سی بزمكیلردن بو درجه‌لرده فرقلی بولنان بر طاقم هیئات اجتماعیه طرفلرندن تأسیس اولنان تشكلات سیاسیه بزم ایشیمزه نصل یارایه بیلیر؟

بوبابده بزجه حاصل اولان تجربه قطعیدر. بو تجربه تشكلات سیاسیه‌مزك شمدیكی شكل وصورتنده تشكلات اجتماعیه‌مزله غیر قابل تالیف اولدیغی حقنده بزجه اشتباهه آرتق محل براقمیور.

مجددلرمزی بو قدر فاحش خطالره دوشیرن شی آنلرك

مملكتك احوال سياسيه‌سنی ایستدکاری کبی دکیشدیرمکله احوال اجتماعیه‌سنی تحویل وتقلیبه موفق اوله بیله‌جکلری اعتقادنده بولنمش اولملریدر. بونلر ساده‌جه بر طاقم قوانین ونظامات متنلرینك بر ملتك حال اجتماعیسنی ایستدیکی وجهله تبدیل ایده بیله‌جکی وهیئات اجتماعیه‌نك حکوماتك هوسات وحسیاتنه تابع بولندیغی کبی ساده دلانه بر فکرده بولنمق خطاسنه دوشمش اولملریدر.

بر فنالغك دفعی ایچون او فنالغك نوع وماهیتنك واونی حصوله کتیرن اسبابك بحقٍ ودفع مضرت ایچونده الك حقیقی ومؤثر وسائطه توسل اولنمسی لابددر. حالبوکه مملکتك دوچار اولدیغی فنالغی دفع ایچون توسل ایتمش اولدیغمز تدابیر ووسائطده‌کی اصابتسزلك، بو فنالغك نوع وماهیتی واسباب حقیقیه‌سنی آکلایه‌مامش اولدیغمزك بردلیل قوی وجلیسیدر.

کرچه هیئت اجتماعیه‌نك دوچار اولدقلری فنالق هریرده وهر زمان قویلرك تغلبی یعنی استبداد اولدیغی درکار ایسه‌ده هر یرده بو فنالغك عین اسبابدن تولد ایتدیکنه وهر زمان عین ماهیتده بولندیغنه وبرده بونك امکان ایتدیکی مرتبه‌ده دفعی چاره‌سی هر یرده بر اولدیغنه اصلا حکم اولنه‌ماز.

بزم عثمانلیلق عالمنده استبدادك غربده‌کی استبداددن پك باشقه بر ماهیتی حائز اولدیغی کبی غربده‌کی اسبابدن پك فرقلی اسبابدن تولد ایدر.

اعتقادات اسلامیه‌دن انبعاث ایدن عدالت اساسنه مبتنی

بولنان قواننه متوالياً تابع بولنمش اولملری سایه‌سنده هیئات اجتماعیهٔ اسلامیه دائما درجهٔ کافیه‌ده مساوات وحریت پرور بر طاقم قوانین ونظامات آلتنده یشامش وبو قوانین سایه‌سنده کندی موقع اجتماعی وسیاسیلرینك تحملی درجه‌سنده حریت ومساواته دائما نائل اوله بیلمشلردر .

هیئات اجتماعیهٔ اسلامیه‌ده شخصاً ویا موقعاً هیچ بر امتیاز استبداد ویا تغلبی داعی اوله‌ماز . بو جمعیتلر عدل وحقانیت اساسانك تطبیقیله مکلفدرلر. بو اساسلر سایه‌سنده‌درکه غربده دین ومذهب نامنه اجرا اولنان مظالم هیئات اجتماعیه‌یی قانلره بویادیغی حالده ممالك اسلامیه‌ده جماعات غیر مسلمه مسعود وآسوده بر صورتده امرار حیات ایده‌بیلمشلردر .

بواساسلر کنیش ومنور برفکرله تفسیر وتطبیق اولندقچه هیئت اجتماعیهٔ اسلامیه نائل ترقی وسعادت اولمش وبالعکس ترك واهمال ایدیلوب فنا تطبیق وتفسیر اولننجه او هیئت اجتماعیه زمامدارانك استبدادینه قربان اوله‌رق مستحق اولدیغی حاله کرفتار اولمشدر .

ایشته بونك ایچوندرکه هیئات اجتماعیهٔ اسلامیه ادوار انقلابیه‌لرینك هیچ برنده هیئات اجتماعیهٔ غربیه‌ده لاینقطع حصوله کلان مجادلات داخلیهٔ اجتماعیه‌یی کورمدیلر. ایشته‌ینه بوسببله‌درکه ممالك اسلامیه‌ده استبداد قانوناً غیر جائز وبناءً علیه غیر مشروع بر ادارهٔ کیفیهٔ شخصیه حکمنده‌در .

بالعکس هیئات اجتماعیهٔ غربیه‌ده الکزیاده جالب نظر اولان

شی ، عین مملکتده ساکن وعین مذهبه سالك وعینی قومیته منسوب اشخاصك اجتماعی وسیاسی نقطهٔ نظرلردن بربرلرندن فرقلی موقعلرده بولنملری وبو فرقلرك بر طاقم قوی مانعه‌لرله مؤید اولمسیدر . عینی هیئت اجتماعیه‌یه منسوب اشخاصك اکثریتله بویله دون موقعلرده قالملری آنلری شو فرقلر زائل اولنجه‌یه قدر کندی قوانین ونظامات اجتماعیه ومدنیه‌لرینه لاینقطع دها زیاده مساوات ادخالنه چالیشمغه طبیعتیله سوق واجبار ایتمکده‌در . فقط دیکر طرفدنده ینه بو هیئات اجتماعیه، دیکرلرینك رفع والغا ایتمکده پك‌زیاده منفعتدار اولدقلری شیئی محافظه‌ده عینی درجه‌ده منفعتدار بولنان بر طاقم صنوف ممتازه‌یی احتوا ایتدیکندن بوندن طولایی هیئات مذکوره‌ده مجادلات داخلیه عادتا مزمن بر حاله کله‌رك دوام ایده کلمکده و بعضاً‌ده بو مجادلات قانلی اختلالاته منقلب اولمقده‌در .

اجتماعی موقعلرده‌کی تفاوت وعدم مساوات اشخاصك و یا صنوفك امتیازاتی اساسنه مستنداً تشکل ایتمش اولان اشبو هیئات اجتماعیه‌ده استبدادوتغلبك جواز قانونی‌یه مستند اولمسی وبناءً علیه بر ماهیت مشروعه اکتساب ایتمسی ضروریدر .

شو مقایسهٔ بسیطه دخی هیئات اجتماعیهٔ غربیه‌ده استبدادك اصل و منشائی ایله ماهیتنك هیأت اجتماعهٔ اسلامیه‌ده‌کی اصل و منشائی ایله ماهیتندن بسبتون فرقلی اولدیغنی نظرمزده ارائه و اثباته کفایت ایدر . بناءً علیه بونك صورت منعی هیئات

اجتماعیهٔ غربیه‌ده بشقه ، هیئت اجتماعیه‌مزده بشقه اولمسی اقتضا ایدر .

اوروپا ملل واقوامی انسانلر بیننده موجود اولمسی لازم کلان مساوات طبیعیه‌یی بینلرنده وضع ایتمك وکندیلرینك کرك مجتمعاً وکرك منفرداً فعالیتلرینه حیلولت ایدن موانع وتقییدات نظامیه‌دن قورتلق وکندیلرینه دها زیاده حقوق وحریت سیاسیه تأمینی صورتیله دها زیاده تأمین مساوات ایتمك ایچون کندی «آریستوقراسی» قواعدندن انحراف ایتمشلر وتشکلات سیاسیه واجتماعیه و سیاسیه‌لرینی «دەموقراسی» اصول وقواعدینه توفیقه متوالیاً چالشمشلر سه‌ده بز بوخصوصده آنلری تقلید ایتمك داعیه‌سنده بولنه‌میز .

چونکه «آریستوقراسی» اصولندن بی خبر اولان برهیئت اجتماعیه‌یی «دەموقراسی» اصولنه توفیقاً تقلیده چالشمق عقل سلیم کاری دکلدر . بوکبی مدعیات بزجه پك ضعیف برفکر تقلیدله وقوعبولیور. چونکه اکر بز تکمل نتیجه‌سی اوله‌رق دها زیاده مساواته ویا دها زیاده سربستی‌یه نائلیت لزومنی جداً حس ایتمش اولسه ایدك بوکا دها جدی بر صورتده تشبث ایدر ایدك .

بر ملت کندی اساسات اجتماعیه وسیاسیه‌سنی ترك و اهمال ایدوبده دیکر ملتلرك اساسات اجتماعیه و سیاسیه‌سنی علی العمیا کندینه مال ایتمکه قالقشمه‌سنك نه تهلکه‌لی برخطا اولدیغی

ادراك ايدر ايدك. بز كندى اساساتمزك محافظه‌سنه دها زياده اعتنا كوسترمك لابد اولديغنى تقدير و هيئت اجتماعيه‌مز دائما بو اساساته مستند بولنمش اولديغندن بوندن بويله‌ده بونلره استناد ايتميه‌جك اولورسه محكوم زوال واندراس اوله‌جغنى اكلادق .

قانون اساسی موقع سیاسیمزله غیر قابل تألیفدر

قانون اساسیمز حال وموقع اجتماعیه‌مزله اولدیغی قدر حال وموقع سیاسیمزله‌ده آچیقدن آچیغه غیر قابل تألیفدر . دولت عثمانیه‌نك اساسات تشکلی بر ماهیت خصوصیه‌یی حائزدر .

بو دولتی تشکیل ایدن ملل واقوام، قومیت ، لسان وملتلك جهتلرندن اوقدر متخالفدر که بو یولده‌کی تشـکل سیاسی‌یی بر اوروپالی پك کوچلکله عقل اردیره‌بیلیر . چونکه اوروپالیلرك فکر واعتقادینه کوره وحدت سیاسیه ، وحدت جنس ولسان و مذهب ایله یکدیکریله مربوط بولنـان اشخاصك اتحادندن عبارتدر. حالبوکه وحدت سیاسیهٔ عثمانیه اتحاد جنس ولساندن وحتی علی الاکثر اتحـاد عادات و تعـاملاتدن دخی معرادر . بناءً علیه وحدت سیاسیهٔ عثمانیه اوروپا حکومات خرستیانیه‌سنده اولدیغی کبی ملیت اساسنه دکل فقط وحدت واخوت اسلامیهٔ اساسنه مستنددر. اساساً اسلامیتٔ خاص اولان بوحس سایه‌سنده‌درکه دنیاده‌کی بتون مسلمانلر کندیلرینی بر برلرینك اخوانی عد ایدرلر .

بعض متفکرین بویله بر وحدت سیاسیه‌نك حقیقی ودواملی بر شی اوله‌میه‌جغنی ادعا ایدییورلر . واقعا تاریخ عثمانی بونلرك ادعالرینی صورت قطعیه‌ده تکذیب ایتمکده ایسه‌ده شـوراسنی‌ده علاوه ایده‌رزکه ایجاباتی آکلاشـلمق و اجرا اولنمق شرطیله

اشبو وحدت سیاسیه دخی دیکرلری درجه‌سنده حائز قیمت اولمامقده برسبب منطقی یوقدر.

مع التأسف بزم متفکرلریمزدن بك چوقلری بر ملتك مستحق اولدیغی سعادتك درجه‌سی آنجق اقوام غربیه‌نك تشکیلات اجتماعیه وسیاسیه‌لرینی تقلید خصوصنده‌کی استعدادینك درجه‌سیله متناسب اولدیغی اعتقادنده بولنیورلر. حالبوکه بزم بو صورتله اقوام غربیه‌یی تقلید ایتمامز کندی شخصیتمزدن، ماضیمزدن، عادات واعتقاداتمزدن وعادتاموجودیتمزدن، تجرددن بشقه بر معنی تضمن ایده‌مز.

حالبوکه هر درلو ترقیات بشریه انسانلرك سعی و ذکاسیله ومحیطلری ایله زمانلرینك احتیاجاتنی بحق تقدیر ایتملری وبونلری تطبیقده‌کی استعدادلری ایله حصوله کلدیکنه تردد ایدیله‌مز.

بزه کوره وظیفه‌مز هر بر فکر تقلیددن خارج اوله‌رق یالکز وحدت عثمانیه‌یی تحکیم وتقویه ایچون عقلك وکرك انفس اوفقی حقایقك بزه ارائه ایتدیکی وسائط توسلدن عبارتدر. بناءً علیه بزم وحدت سیاسیه‌مزك اساساتنه تماميله مباین بر طاقم اساساته مبتنی بولنان بر ادارهٔ مشروطهٔ اجنبیه‌نك بزده تطبیقنه قالقشمق بك فاحش برخطا اولدیغنه قائلز. وحدت سیاسیه‌لری برر عنصر متجانسك عصرلرجه زماندنبری تشکیل ایتدکلری بر اتحاد و اشتراکك نتیجه‌سی اولان ملتلره عائد قانون اساسی وحدت سیاسیه‌یی غیر متجانس بر طاقم عناصرك اشتراك

واتحادندن عبارت بولنان بزم كبی بر ملتك نصل اولورده ایشنه كلیر . اقوام غربیه‌نك تشكیلات سیاسیه‌سنی تقلید ایتمك بزده‌كی روابط سیاسیه‌نك ماهیت خصوصیه‌سنی نظر اعتباره آلمامق وبالنتیجه وحدت سیاسیهٔ عثمانیه‌یی طاغتمق دیمكدر. هر بر قانون اساسینك ایفا ایده‌جكی شرائطدن برنجیسنك بو قانون اساسی‌یی قبول ایدن قوملك وحدت سیاسیه‌سنی تحكیم و مرتبهٔ تكامله ایصالدن عبارت اولدیغنه كوره قانون اساسیمزك انتخابنده پك زیاده آلدانمش اولدیغمزی اعتراف ایتمكلكمز لازم كلیر .

نتیجه

بوقاریده اعطا ایتمش اولدیغمز تفصیلاتدن واضحاً آكلاشلدیغنه كوره قوانین و نظامات غربیه‌نك نقل و ادخالی نتیجه‌سی اوله‌رق مملكتك افكار عمومیه‌سی كندی قانون اساسیسنك كندی زادهٔ ملیسی وانكشاف وانقلابنك نتیجهٔ طبیعیه‌سی اولمسی لازم كلدیكنی عادتا آكلایه‌میه‌جق بر درجه‌یه كلمشدر. بر قوملك كندی احتیاجات و وظائفنه بو درجه‌لرده بی‌خبر بولنمسی و بو یوزدن بو قدر خطالره دوشمسی نادراً كوریلان حالاتدندر . بزم كبی افراطدن تفریطه دوشن بر قوملك ادارهٔ مشروطه تأسیسنده‌كی موفقیتسزلكلرینك كندیسنی خطیئات ماضیه‌یه

یعنی بتون چکدیکی فلاکتلرك الك برنجی سببی اولان ادارهٔ مطلقه‌یه طوغرو کتورمسندن قورقیلور . بو ماضی مشئومه رجوع ایسه عادتا انتحار اولمش اولور . چونکه هرنه دنیلیرسه دنیلسون بوندن بویله ادارهٔ مشروطه‌دن بشقه بر اداره بزم ایشمزه کلمز . بزه جدی و موافق شرف وناموس بر ادارهٔ مشروطه‌یی تأمین ایده‌بیله‌جك اولان‌ده آنجق حقایق وفعلیاته مستند واصول وعادات قومیه وافکار اجتماعیه و سیاسیه‌مزه موافق برقانون اساسی اوله‌بیلیر .

ختم کلام ایتمزدن اول مسئولیت بحثنه دائرده بر قاچ سوز سویلیه‌بیلمکمزه مساعده اولنسون . الك برنجی مسئولیت ، شو قوانین ونظامات غربیه‌نك ادخالی اصولنی تأسیس ایتملرندن طولایی عصر اخیر رجالمزه عائددر .

بونلرك بوطریقه سالك اولملریده تقلید ایتمك ایستدکلری ملل و اقوامك احوال اجتماعیه و سیاسیه‌سنه و ادخال ایلمك ایستدکلری قوانینك منشاء وماهیتنه عدم وقوفلرندن ایلری کلمشدر. بونلر غرب مقلدلکنك کندیلرینه مملکتك خصومتنی جلب ودعوت ایده‌جکی و بلکه‌ده بو یوزدن حکمدارك جزاسنه اوغرایه‌جقلری ملاحظه‌سیله اجانبك مظاهرت وصحابتنه التجا ایتمکدن کیری طورمامشلر وبو صحابت ومظاهرته بالاستناد کندیلرینی مدنیت غربیه‌نك غیرتکشی اوله‌رق کوستره بیلمشلر ومملکتك الك زیاده شایان حرمت اولان احوال وعاداتنه دشمن کسیلمشلر وفقط بوتشبثلرنده‌ده موفق اوله‌میه‌رق بتون تأسیسات مملکتك

بری ملی ودیکری افرنجی اولمق اوزره ایکی‌یه انقسام ایتمسنه سبب اولمشلردر. علی‌الخصوص عدلیه‌ومعارف عمومیه جهتلرنده بوجهت الك زیاده کوزه چارپه‌جق درجه‌لرده بارزدر . حالبوکه هیچ کیمسه بتون فلاکتلریمزك ومملکتده کوریلان کشمکشلرك مسبب حقیقیلری بونلر اولدیغنك فرقنده بیله دکلدر ، بو آدملر ناملرینك آلان حرمتله یاد ایدلمسی مصائبمزك اصل سببلری ایله مسبب حقیقتلرینی تفریق وتعیین خصو - صنده‌کی عجزمزی کوسترر. شو عجز بوکون دخی بوکون اتحاد وترقی فرقه‌سنك انقلابدن برو بیچاره مملکتك باشنه کلان بلالردن یکانه مسئول طوتلمق ایستلمسی ایله نمایان اولیور . هرکس بو فرقه‌یی ادارۀ مشروطه‌یی محو ایتمش اولمقله اتهام ایدیور. حالبوکه بو فرقه مشروطیتی بوکون کندیسنی اتهام ایدنلره قارشی تأسیس ایتدی . بو بیچاره مملکت شمدی‌یه قدر حسن اداره‌یه نائل اولمش کبی بو فرقه مملکتی حسن اداره‌یه موفق اولمامش اولمغله اتهام اولنیور. مع‌التأسف شوراسی اونودیلیورکه بر اداره یالکز بر آدمك ویا بر فرقه‌نك دکل بلکه بتون بر نسلك اثریدر . سلطان حمید کندی نامنه نسبتله یاد اولنان ادارۀ حمیدیه‌نك یکانه عامل ومؤسسی دکل ایدی . بلکه بواداره‌نك اساسلی عامللرندن بریدر. سلطان حمید دنیایه کلمامش اولسه‌یدی ینه کندی معاصرلری بر سلطان حمیدك میدانه کلمسنه سببیت ویره‌جکلردی. ادارۀ مشروطه‌مز دخی نسل حاضرك اثری اولوب اتحاد وترقی ایسه قانون‌اساسی‌یی

استحصال ایتمك یارلغنده بولنمش باشلیجه عامللردن بری اولمقدن بشقه بر شی دکلدر .

بناءً علیه ادارهٔ مشروطه‌نك موفقیتسزلکنده‌کی مسئولیتلر، بو اداره‌یی تشکیل ایدن مختلف عامللر آره‌سنده درجهٔ اهمیتلری نسبتنده تقسیم اولنمق واك بیوك بر حصهٔ مسئولیتده بحقٍ نسل حاضره اصابت ایتمك لازم کلیر .

واقعا ایلك مجلس مبعوثان عثمانی انتخاباتنی اجرا ایدن اتحاد وترقی اولدیغی کبی قانون اساسی تعدیلاتنی یاپان‌ده اتحاد وترقینك مجلس مذکورده احراز ایتدیکی اکثریت عظیمه‌در . فقط تجارب ومعلوماتدن محروم، خیالات وحسیات شدیدهٔ وطنپرورانه ایله مشبوع بولنان بر طاقم اختلالجیلردن مرکب بر مجلسدن نه بکلنیله بیلیردی . بشقه بر مملکتده اولمش اولسه‌یدی احوال مماثله‌ده بویولده تشکل ایتمش بر مجلسده بشقه‌درلو حرکته قدرتیاب اوله‌مزدی فقط بوکا مقابل او مملکتده‌ده بو مجلسی ارشاد ایده‌جك وبر موازنت حصوله کتیره‌جك درجه‌ده جسارت مدنیه‌یه مالك بر طاقم عناصر معتدله ومعقوله بولنوردی . بزده قانون اساسی تعدیلاتنك پك مفرط بر شکل اکتساب ایتمش اولمسی مجرد بو عناصر معتدله ومعقوله فقداننذن نشئت ایتمشدر . چونکه نه قوهٔ اجرائیه نه اعیان نه علما نه رجالی کندیلرینه اصلا ارائهٔ طریق ایتمامشدر . وحتی ادارهٔ حکومتك اتحادوترقینك تجربه‌سز اللره دوشمسی بو رجال وزمامدارانك عجز ومسکنتندن ایلری کلمشدر . چونکه بونلر وظیفه‌لرینی

ادارهٔ حمیدیه زماننده کندن دها ای بر صورتده ایفایه مقتدر اولمش اولسه‌یدیلر، مملکت بر اختلالجی جمعیتنك تجربه‌سزلکنه معروض قالمازدی .

ایشته کوریلیورکه بر مملکتك دوچار اولدیغی فلاکتلرك اسبابی ایله بونك مسئوللرینی محق بر صورتده تعیین ایتمك قولای دکلدر . چونکه بوکبی احوال الیمه‌ده اعراض بشریه پك قولایلقله انکشاف ایدر .

اکر بز اسباب ایله مسئولیتلری تفریق وتمییزه مقتدر اولمش اولسه ایدك مملکتمز پك چوق بلالردن مصون قالیردی . ختم کلام ایتمه‌دن اول ینه تکرار ایده‌لم که ادارهٔ حمیدیه‌دن طولایی یالکز سلطان حمید دکل بلکه معاصرینی متهم ومسئول اولدقلری کبی مشروطیت اداره‌ده دخی اك زیاده متهم ومسئول اولان اتحاد وترقی دکل فقط نسل حاضردر. زیرا بو ایکی اداره‌نك هیچ برنده معاصرین اك ابتدائی واساسلی وظیفه‌لرینی ایفا ایده‌مامشلردر . هر بو ایکی اداره‌ده اك متهم واك مسئول اولانلر ایچمزدن اك منور واك تجربه دیده کچینانلردر .

صوك

3 1761 06981785 6

Mehmed
Mesrutiyet

DR
584
M45